

Ekonomski institut, Zagreb

Uvodno izlaganje: Gospodarstvo Grada Zagreba i Zagrebačke županije

Tematska sjednica Gospodarskog vijeća HGK – Komore Zagreb
12. studenoga 2007.
HGK - Komora Zagreb

Gospodarsko vijeće HGK – Komore Zagreb

1

Gospodarstvo Grada Zagreba i Zagrebačke županije

Sadržaj:

- **Osnovni socio-ekonomski pokazatelji Grada Zagreba i Zagrebačke županije**
  - Demografski pokazatelji
  - Kretanja na tržištu rada
  - Struktura gospodarstva
  - Robna razmjena s inozemstvom
  - Turizam
  - Proračun
- **Grad Zagreb i Zagrebačka županija u europskoj perspektivi**
- **SWOT analiza**

Gospodarsko vijeće HGK – Komore Zagreb

2

Glavni ekonomski pokazatelji

Tablica 1: Glavni ekonomski pokazatelji za Zagrebačku županiju, Grad Zagreb i Republiku Hrvatsku

Pokazatelj	Zagrebačka županija	Grad Zagreb	Republika Hrvatska
Broj stanovnika (2005.)	321.000	783.500	4.437.460
Stopa nezaposlenosti (2006.)	14,2%	9,2%	17,7%
Nominalna neto plaća (2005.)	4.194 kn	5.239 kn	4.352 kn
Prihodi lokalnih proračuna p.c. (2006.)	2.640 kn	7.727 kn	3.570 kn
BDP p.c. (2004.)	4.830 EUR	11.660 EUR	6.461 EUR
Pokrivenost uvoza izvozom (2006.)	16,7%	30,8%	48,3%
Broj noćenja turista (2006.)	69.764	1.018.549	53.006.946

Demografska kretanja (1)

Demografski i društveno-gospodarski razvoj međusobno su uvjetovani procesi, jer promjene u demografskim kretanjima utječu na dinamiku i smjer društveno-gospodarskog razvoja. S druge strane, promjene u intenzitetu gospodarskog razvoja i strukturi gospodarstva determiniraju tendencije kretanja stanovništva.

Stanovništvo je kao osnovni okvir za formiranje radne snage ujedno i osnovni nositelj gospodarskog razvoja Zagrebačke županije i Grada Zagreba.

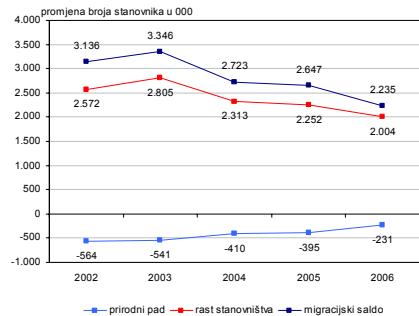
Tablica 2: Osnovni demografski pokazateli

	Broj stanovnika		Rast stanovništva	Udio u stanovništvu RH		Gustoća naseljenosti
	2001.	2005.		2005./2001.	2001.	
Zagrebačka županija	309.696	321.000	3,6%	7,0%	7,2%	105 st./km ²
Grad Zagreb	779.145	783.500	0,6%	17,6%	17,6%	1.222 st./km ²
Zagrebačka regija	1.088.841	1.104.500	1,4%	24,5%	24,8%	298 st./km ²
RH	4.437.460	4.441.900	0,1%	-	-	78,5 st./km ²

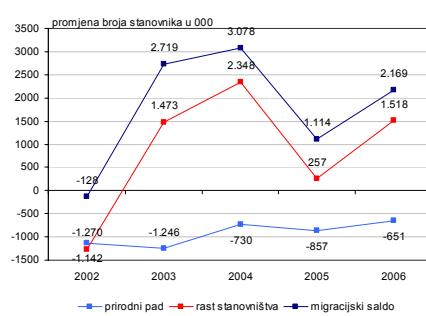
Izvor: Državni zavod za statistiku.

Demografska kretanja (2)

Slika 1a: Pokretači rasta stanovništva: Zagrebačka županija

Slika 1b: Pokretači rasta stanovništva: Grad Zagreb

Izvor: Državni zavod za statistiku.

Pozitivna migracijska kretanja – glavni pokretač rasta stanovništva u posljednjih pet godina.

Prirodno smanjenje broja stanovnika – prisutno u svim godinama, ali sve manje.

Demografska kretanja (3)

Tablica 3: Pokazatelji starosnog sastava stanovništva, 2001.

	Prosječna starost	Koeficijent starenja	Udio stanovništva < 14 godina
Zagrebačka županija	38,5	19,5	17,4%
Grad Zagreb	39,7	20,8	15,8%
RH	39,3	21,6	17,0%

Izvor: Državni zavod za statistiku.

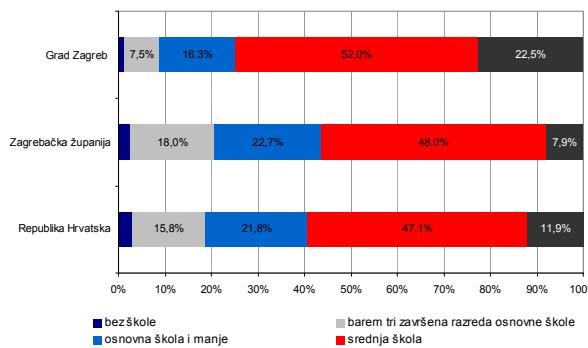
Napomena: Koeficijent starenja = udio stanovnika starijeg od 60 godina u ukupnom stanovništvu. Udio veći od 30 posto implicira da je populacija stara.

Grad Zagreb i Zagrebačku županiju karakterizira niži udio starijeg stanovništva od Republike Hrvatske u cijelini.

Broj živorođenih na 100 umrlih je niži od 100, ali je i u Gradu Zagrebu i u Zagrebačkoj županiji u porastu u posljednjih pet godina.

Obrazovna struktura stanovništva

Slika 2: Obrazovna struktura stanovništva starijeg od 15 godina, 2001.

Izvor: Državni zavod za statistiku.

Grad Zagreb:

Udio visokoobrazovanog stanovništva starijeg od 15 godina je gotovo dvostruko veći nego na razini Republike Hrvatske.

Obrazovanje niže od srednjoškolskog ima 25,5 posto stanovništva.

Zagrebačka županija:

Udio visokoobrazovanog stanovništva starijeg od 15 godina iznosi tek 7,9 posto te je značajno niži nego na razini Republike Hrvatske.

Obrazovanje niže od srednjoškolskog ima 44,1 posto stanovništva.

eiz ekonomski institut, zagreb

Gospodarsko vijeće HGK – Komore Zagreb

7

Kretanja na tržištu rada (1)

U posljednjih pet godina kretanja na tržištu rada bila su povoljna:

u Gradu Zagrebu i Zagrebačkoj županiji **pad broj zaposlenih** bio je snažniji nego u Republici Hrvatskoj, kao i **rast broja zaposlenih**.

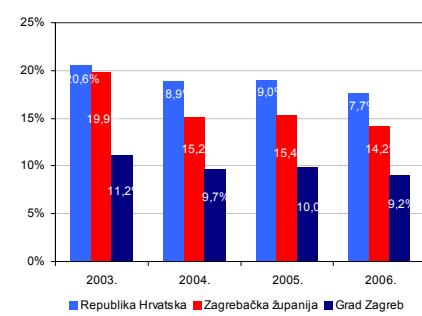
Pad broja zaposlenih:

Zagrebačka županija	47,6%
Grad Zagreb	42,7%
Republika Hrvatska	35,8%

Rast broja zaposlenih:

Zagrebačka županija	12,6%
Grad Zagreb	11,4%
Republika Hrvatska	5,5%

Slika 3: Stopa nezaposlenosti

Izvor: Državni zavod za statistiku i Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje.

eiz ekonomski institut, zagreb

Gospodarsko vijeće HGK – Komore Zagreb

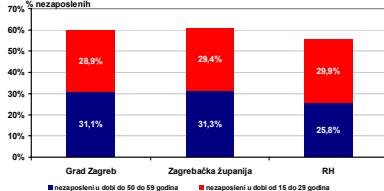
8

Kretanja na tržištu rada (2)

Ugrožene skupine nezaposlenih osoba:

- nezaposleni sa završenom srednjom školom
- osobe u dobi između 50 i 59 godina
- osobe u dobi od 15 do 29 godina starosti
- žene: 61,1% nezaposlenih u Gradu Zagrebu; 65% nezaposlenih Županije i 61,6% nezaposlenih u Republici Hrvatskoj

Slika 4: Mladi i stari u % od nezaposlenih, rujan 2007.

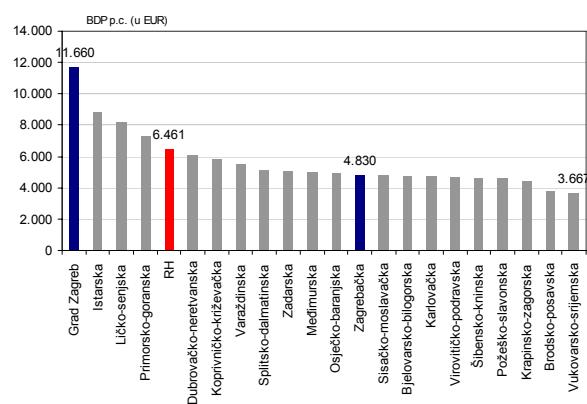
Tablica 4: Obrazovna struktura nezaposlenih, rujan 2007.

	Bez škole i nezavršena osnovna škola	Osnovna škola	Srednja škola	Barem viša škola
Zagrebačka županija	5,1%	24,6%	61,0%	5,5%
Grad Zagreb	4,7%	18,9%	61,8%	14,6%
RH	7,3%	24,5%	60,8%	7,4%

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje.

Gospodarska aktivnost

Slika 5: BDP po stanovniku u EUR, 2004.

Izvor: Državni zavod za statistiku.

Grad Zagreb:

- Udio Grada u ukupnom BDP-u Hrvatske iznosi **31,8%**.
- Prosječan BDP po stanovniku u Gradu Zagrebu je preko **80 posto veći** od prosječnog BDP-a po stanovniku u Republici Hrvatskoj.

Zagrebačka županija:

- Udio Županije u ukupnom BDP-u Hrvatske iznosi **5,4%**.
- Prosječan BDP po stanovniku u Zagrebačkoj županiji je **25,2 posto manji** od prosječnog BDP-a po stanovniku u Republici Hrvatskoj.

Struktura gospodarstva

Grad Zagreb

Natprosječni udio u ukupnom BDV-u:

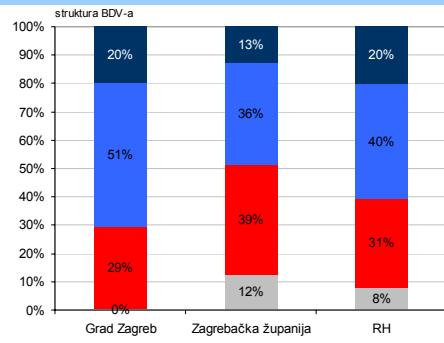
- djelatnost financijskog posredovanja, poslovanja nekretninama, iznajmljivanja i poslovnih usluga,
- djelatnost trgovine na veliko i malo te
- djelatnost prijevoza, skladištenja i veza.

Zagrebačka županija

Natprosječni udio u ukupnom BDV-u:

- poljoprivreda, lov, šumarstvo i ribarstvo,
- rudarstvo i vađenje, prerađivačka industrija, opskrba el. energijom, plinom i vodom te
- djelatnost trgovine na veliko i malo.

Slika 6: Struktura BDV-a prema sektorima gospodarstva, 2004.

Izvor: Državni zavod za statistiku.

Robna razmjena s inozemstvom

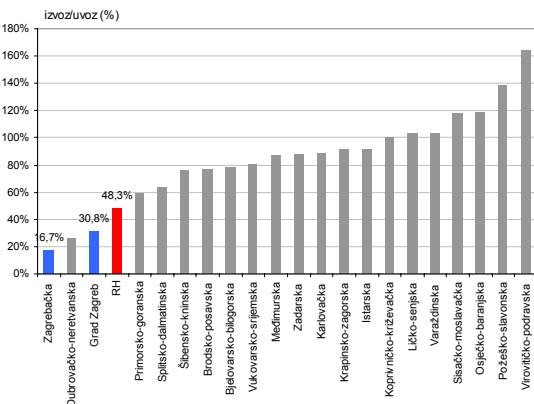
Grad Zagreb (I-VI/2007):

- udio u ukupnom robnom izvozu Republike Hrvatske – 35,1%
- udio u ukupnom robnom uvozu Republike Hrvatske – 56,7%

Zagrebačka županija (I-VI/2007)

- udio u ukupnom robnom izvozu Republike Hrvatske – 2,4%
- udio u ukupnom robnom uvozu Republike Hrvatske – 6,8%

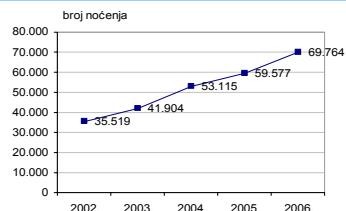
Slika 7: Pokrivenost uvoza izvozom, 2006.

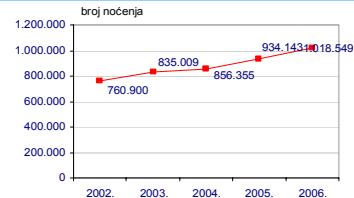
Izvor: Gradski zavod za prostorno uređenje i Državni zavod za statistiku.

Turizam

Slika 8a: Broj noćenja turista: Zagrebačka županija

Slika 8b: Broj noćenja turista: Grad Zagreb

Izvor: Državni zavod za statistiku.

eiz ekonomski institut, zagreb

Gospodarsko vijeće HGK – Komore Zagreb

13

Zagrebačka županija:

- Od 2002. do 2006. broj noćenja turista porastao za 96 posto.
- Udio u ukupnom broju noćenja u Republici Hrvatskoj je konstantan i iznosi oko 0,1 posto.
- Domaći turisti prevladavaju – ove godine ostvarili su 57,5% noćenja.

Grad Zagreb:

- Od 2002. do 2006. broj noćenja turista porastao za 34 posto.
- Udio u ukupnom broju noćenja u Republici Hrvatskoj porastao je sa 1,7 na 1,9 posto.
- U strukturi prevladavaju strani turisti – ove godine ostvarili 72,9% noćenja.

Proračun

Prosječni prihod lokalnih proračuna po stanovniku, 2006.

- Grad Zagreb 7.726,6 kuna
- Zagrebačka županija 2.639,6 kuna
- Republika Hrvatska 3.569,9 kuna

Udio prihoda u ukupnim ostvarenim prihodima lokalnih proračuna, 2006.

- Grad Zagreb 38,2%
- Zagrebačka županija 5,3%

Udio prihoda u ukupnim prihodima lokalnih proračuna, 2007. plan

- Grad Zagreb 34,1%
- Zagrebačka županija 6,1%

- u 2007. godini očekuje se pad udjela Grada Zagreba u ukupnim prihodima lokalnih proračuna zbog izmjena Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

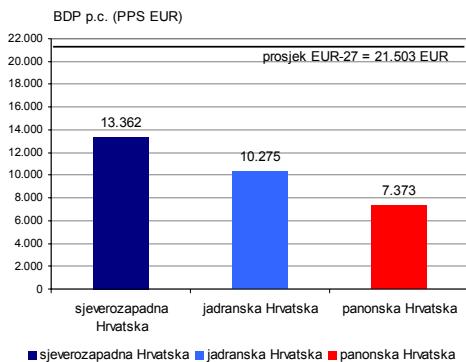
eiz ekonomski institut, zagreb

Gospodarsko vijeće HGK – Komore Zagreb

14

Grad Zagreb i Zagrebačka županija u europskoj perspektivi (1)

Slika 9: BDP po stanovniku statističkih regija RH, usporedba s EU-27, 2004.

- Statističke regije druge razine – NUTS 2 u budućnosti će biti temelj za privlačenje sredstava iz Europskog fonda za regionalni razvoj.
- BDP po stanovniku prema standardu kupovne moći regije Sjeverozapadne Hrvatske koja obuhvaća Grad Zagreb, Zagrebačku županiju, Krapinsko-zagorsku županiju, Koprivničko-križevačku, Međimursku i Varaždinsku županiju iznosi **62,1%** prosjeka EU-27.
- BDP p.c. (PPS) Jadranske Hrvatske – **47,8%** prosjeka EU-27.
- BDP p.c. (PPS) Panonske Hrvatske – **34,3%** prosjeka EU-27.

Izvor: Eurostat.

eiz ekonomski institut, zagreb

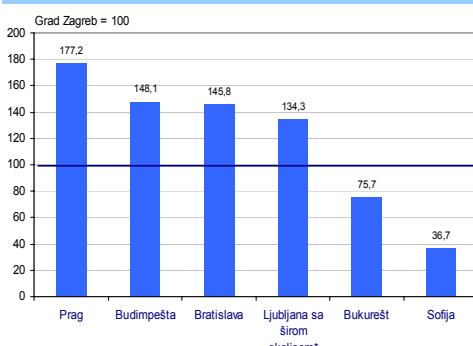
Gospodarsko vijeće HGK – Komore Zagreb

15

Grad Zagreb i Zagrebačka županija u europskoj perspektivi (2)

- BDP po stanovniku prema standardu kupovne moći u Gradu Zagrebu iznosio je 2004. 19.067,5 EUR-a što je **88,7%** prosjeka EU-27.
- BDP po stanovniku prema standardu kupovne moći u Gradu Zagrebu i Zagrebačkoj županiji iznosio je 2004. 15.831,5 EUR-a što je **73,6%** prosjeka EU-27.

Slika 10: BDP po stanovniku glavnih gradova zemalja Srednje i Istočne Europe u odnosu na Grad Zagreb, 2004.

Izvor: Eurostat.

eiz ekonomski institut, zagreb

Gospodarsko vijeće HGK – Komore Zagreb

16

Grad Zagreb – SWOT analiza

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> ▪ povoljna demografska kretanja ▪ povoljna obrazovna struktura stanovništva ▪ povoljna kretanja na tržištu rada ▪ razvojni potencijali u djelatnostima finansijskog posredovanja, poslovnih usluga, trgovine ▪ porast broja noćenja turista ▪ dobra institucionalna potpora razvoju gospodarstva ▪ snažan finansijski kapacitet ▪ visok i rastući bruto domaći proizvod 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nepovoljna starosna struktura stanovništva ▪ visoka nezaposlenost mladih i starijih osoba te žena ▪ iščezavanje obrta i samostalnih djelatnosti ▪ nedovoljno iskorišten turistički potencijal ▪ pokrivenost uvoza izvozom ispod državnog prosjeka ▪ BDP po stanovniku niži u usporedbi s glavnim gradovima susjednih europskih zemalja
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ povoljan prometno-geografski položaj ▪ pozitivni učinci provedbe bolonjskog procesa ▪ povećano korištenje usluga u zračnom prometu posljednjih godina ▪ sudjelovanje u projektima i programima EU ▪ statistička regija Sjeverozapadna Hrvatska 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ trend smanjivanja broja članova obitelji ▪ trend centralizacije i neravnomjerne raspodjele radne snage na regionalnoj i državnoj razini. ▪ nedostatna priprema za sudjelovanje u projektima i programima EU ▪ rast cijena nekretnina uslijed pristupanja EU ▪ gubitak dijela proračunskih prihoda

Zagrebačka županija – SWOT analiza

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> ▪ pozitivna migracijska kretanja ▪ povoljna dobra struktura stanovništva ▪ povoljna kretanja na tržištu rada ▪ snažan primarni i sekundarni sektor gospodarstva ▪ institucionalna potpora razvoju gospodarstva ▪ niža stopa priresa u odnosu na Grad Zagreb ▪ razvijena poduzetnička infrastruktura ▪ niže cijene zemljišta i najma poslovnih prostora ▪ visok udio domaćih turista 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ neravnomjeran prostorni razmještaj stanovništva ▪ nepovoljna starosna struktura ▪ nezadovoljavajuće specijalističko obrazovanje ▪ visoka nezaposlenost osoba sa završenom srednjom školom, žena te mladih i starijih ▪ odljev kadrova iz Županije ▪ neuravnotežen prostorno-gospodarski razvoj ▪ nizak BDP p.c. u odnosu na potencijalne resurse ▪ niska pokrivenost uvoza izvozom ▪ malen broj stranih turista, osobito stranih
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ odličan geografski i prometni položaj ▪ očuvana prirodna baština ▪ pozitivni učinci provedbe bolonjskog procesa ▪ porast turističke potražnje iz EU ▪ rast potražnje za kvalitetnim poljoprivrednim proizvodima ▪ sudjelovanje u EU projektima ▪ porast međunarodne i regionalne gospodarske suradnje ▪ porast proračunskih prihoda ▪ statistička regija Sjeverozapadna Hrvatska 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ odlazak mladog stanovništva u gradove izvan Županije te u grad Zagreb ▪ daljnje produbljivanje nesklada između funkcije stanovanja i rada ▪ nedostatna priprema za sudjelovanje u projektima i programima EU